

Aleksandra Cofta-Broniewska

Dąbrowa Biskupia, woj. bydgoskie. Stanowisko 21

Informator Archeologiczny : badania 20, 20-21

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CHALAWY, gm. Brodnica
woj. poznańskie
Stanowisko 15

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadzili: mgr Danuta Prinke, dr Andrzej Prinke. Finansowało MA w Poznaniu. Drugi sezon badań. Osada z fazy lubońskiej kultury pucharów lejkowatych, ślady osadnictwa schyłkowo-neolitycznego I z okresu wczesnośredniowiecznego.

Zbadano systematycznie kolejnych 6 arów powierzchni osiedla ludności kultury pucharów lejkowatych /KPL/ - wykopy /XXVII-LI/ założono na osi E-W, kontynuując badania ubiegłoroczne. W wyniku tych prac odkryto 23 nowe obiekty /11-33/ - jamy, z których pochodziło ponad 90% materiału zabytkowego: ok. 3 tys. fr. ceramiki KPL, kilkadziesiąt wyrobów krzemieniowych i kamiennych /m. in. fr. płyty szlifierskich, rozcieracze, żarno, toporek z zapoczątkowym otworem, 2 siekiery, motyka, podkładki, kilkanaście kamieni ze śladami gładzenia/ oraz fr. szpul glinianej, przędzlik, krążek i fr. ucha z ornamentem zoomorficznym. Ponadto w warstwie humusu i stropowych partiach obiektów poza fr. ceramiki KPL wystąpiła niewielka ilość ceramiki z późniejszych okresów.

W wyniku wstępnej analizy materiału ceramicznego KPL potwierdzono jednofazowy charakter obiektu i jego chronologię, ustaloną wcześniej na schyłek fazy lubońskiej /tj. faza VB w schemacie centralno-kujawskim/. Uzyskany w tym sezonie zbiór ceramiki odznaczał się szczególnym synkretyzmem stylizacyjnym. Poza typowymi elementami lubońskimi KPL wystąpiły tu bowiem cechy zdobnictwa związane z oddziaływaniami kultury ceramiki promienistej, czy kultury amfor kulistych.

Obserwowano, podobnie jak w minionym sezonie, wyraźny podział zachowanej części osady na strefę zachodnią - intensywniej użytkowaną i wschodnią - peryferyjną. Stwierdzono także zróżnicowanie odkrytych obiektów, zarówno z uwagi na typ wypełniaka, jak i rodzaj inwentarza. Fakt ten, przy braku śladów obiektów mieszkalnych, pozwala sugerować, że badana część osady posiadała charakter najbliższego zaplecza gospodarczego, spełniającego wielorakie funkcje, zarówno produkcyjne /np. warsztat ceramiczny/, jak też "wysypiskowe".

Do najciekawszych odkryć tego sezonu należy obiekt 9, którego zawartość stanowiła: przygotowana do wyklejenia naczyńa "biała" masy ceramicznej, wykonanej według receptury KPL, fr. dużego naczynia i skupisko kamieni, wśród których znajdowały się dwa thickorozcieracze.

Badania będą kontynuowane.

DĄBROWA BISKUPIA
woj. bydgoskie
Stanowisko 21

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu
Zakład Prehistorii Polski
Instytut Prehistorii

Badania prowadził zespół pod kierunkiem doc. dr hab. Aleksandry Cofta-Broniewskiej. Finansował UJ. Szósty sezon badań. Ślad osadnictwa społeczeństw schyłkowo-paleolitycznych /kultura świderska/, mesolitycznych /kultura jamalska/ oraz osady ludności kultury pucharów lejkowatych /z fazy III B i III C/.

Kontynuowano badania w rejonach swartych przestrzennie układów podomowych osiedli kultury pucharów lejkowatych /KPL/ datowanych na: wczesny odcinek fazy III B /osiedle "starsze"-DBI/ oraz późny odcinek fazy III C /osiedle "młodsze"-DBI/. Objęły one partię zachodnią i północno-wschodnią krawędzi kulminacji wzniesienia identyfikowanego z tzw. "strefą mieszkalną" osiedla /por. sprawozdania z badań w latach 1983-1985/.

Ogółem badano powierzchnię 175 m², kończąc prace w obrębie 150 m². Pozyskano bogaty zespół informacji źródłowych, które umożliwiają wszechstronną analizę szerokiego zestawu cech kulturowych każdej ze wzmiankowanych osad.

Osiedle "starsze". Zakończono eksplorację zachodniej oraz północnej części unikatowego obiektu ziemnego 81/80. Treść kulturową jego wypełniaka stanowił bardzo liczny zespół zabytków, w tym: ceramiki naczyniowej, wyrobów krzemieniowych, kamiennych oraz pozostałości pokonsumpcyjnych /szczątków kostrych i paleobotanicznych/. Bogaty inwentarz wnętrza obiektu, skupiającego zdecydowaną większość substancji źródłowej DBI, sugeruje silne skoncentrowanie "czynności życiowych" ludności badanego osiedla w jego obrębie. Wewnątrz obiektu 81/80 oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie odkryto szereg "jam" gospodarczych. Zbadane "jamy" różnią się między sobą kształtem /trapezowate, nieckowate/, rodzajem konsystencji wypełniaka /jednolite, złożone stratygraficznie/, rozmiarami /pojemnością/ oraz zawartością, jak i frekwencją treści przyrodniczej czy kulturowej. Ogół cech kulturowych inwentarzy DBI uzewnętrznia silną recepcję czynników kulturowych z rejonu starowysoczyzn, ściślej z ich małopolskiego członu. Identyfikacja kulturowa danego zjawiska dozwolona jest w dziedzinie: budownictwa, garncarstwa, wytwórczości narzędzi z kości i poroża oraz w sferze zaspokajania - romających ówczesnie - potrzeb surowcowych gospodarki roślinnej warunkującej wzrost zapotrzebowania na makrolityczne narzędzia krzemienne.

W partii przydatnej obiektu 81/80, ściśle na poziomie przecięcia kopalnej warstwy próchnicznej badanej wynośności przez spagową strefę użytkowania ob. 81/80, odkryto klasyczny dla inwentarzy schyłkowo-paleolitycznych liściak świderski.

Osiadłe "młodsze", Badania skoncentrowano w rejonie intensywnego zagospodarowania "trwałego" osiedla grupy mąteńskiej KPL. Odkryto tu fragment kolejnej /57/ naziemnej budowli słupowej wraz z licznymi elementami zabudowy przydomowej. Rekonstrukcja planigrafii zagospodarowania osiedla "mąteńskiego" ujawnia układ zabudowy w formie pojedynczych "zagród", tj. zwartych kompleksów, zróżnicowanych pod względem przeznaczenia, konstrukcji osadowych. Zespół inwentarzy DEII uzewnętrznia proces wyjątkowo trwałej oraz wszechstronnej recepcji różnofunkcyjnych czynników kulturowych łączonych genetycznie z kręgiem wschodnioeuropejskich kultur, głównie ze strefy lasostępu nadczarnomorskiego. Identyfikacja kulturowa tego zjawiska w oparciu o "mąteński komponent kulturowy" DEII, dozwolona jest na płaszczyźnie gospodarki surowcowej, technologii budownictwa oraz reguł technologiczno-stylistycznych garncarstwa.

Badania będą kontynuowane.

DĘBCZYNO
woj. kozłowski
Stanowisko 53

patrz
wczesne średniowiecze

DOBRZEJOWICE, gm. Zakowice
woj. legnickie
Stanowisko 2

Muzeum w Głogowie
Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski

Badania prowadził mgr Zenon Hendel. Finansowało Muzeum w Głogowie, Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski. Pierwszy sezon badań pod kierunkiem autora /czwarty na stanowisku/. Osada kultury pucharów lejkowatych, ślad osadnictwa kultury lużyckiej, cmentarzysko szkieletowe z okresu wczesnego średniowiecza.

Stanowisko znajduje się około 100 m na wschód od małego cieków wodnego, w pobliżu jego ujścia do Odry. Południowo-zachodnia część stanowiska obecnie jest zajęta zabudowaniami północno-wschodniej partii wsi Dobrzejowice. Stanowisko jest w znacznym stopniu już zniszczone w wyniku eksploatacji znajdującej się tutaj płaskowini. Prace wykopaliskowe skoncentrowano przy krawędzi wybitczyńska, w miejscach gdzie zostały naruszone obiekty archeologiczne.

Założono trzy wykopy o łącznej powierzchni 692,3 m². Przebadano 133 jamy, wśród których dominowały ślady po słupach oraz obiekty gospodarcze /jamy zasobowe, odpadkowe/. Pośród nielicznych obiektów mieszkalnych do wyjątkowych zaliczyć należy jamę nr 22, stanowiącą naziemną konstrukcję mieszkalną, składającą się z dookólnego rowu oraz znajdującej się w środku jamy. Materiał archeologiczny pozyskany z większości badanych jam wskazuje, że pochodzą one z okresu funkcjonowania osady kultury pucharów lejkowatych. Natomiast w warstwie ornej natrafiono również na fragmenty naczyń kultury lużyckiej z III okresu epoki brązu. Ponadto w północnej części stanowiska odkryto kilka szkieletowych grobów z cmentarzyska wczesnośredniowiecznego.

Badania będą kontynuowane.

DUBECZNO, gm. Hańsk
woj. chełmskie
Stanowisko 1

patrz
epoka brązu

DUDKA, gm. Wydminy
woj. suwalskie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Epoki Kamienia
w Warszawie

Badania prowadził dr Witold Gumński przy współudziale mgr. Jana Fiedorczuka. Finansował WKZ w Suwałkach. Drugi sezon badań. Osadnictwo od wczesnego do schyłkowego neolitu. Głównie kultura narwińska /typ Zedmar/.

Wykop objął brzezną część właściwego torfowiska oraz górny załom brzegu wyspy o łącznej powierzchni 18 m². Układ warstw w brzeżnej partii właściwego torfowiska przedstawiał się następująco. Pod jałową warstwą czarnego torfu zalegał torf czarnobrunatny z jednolitą ceramiką o domieszce kamiennego tłuczni i roślinnej oraz z zabytkami krzemieniami /m. in. rdzeń wiórowy jednopiętowy, walcowaty o półkolistej odłupni, wiórowiec lewoboczny z półtyłcem skośnym z niesymetrycznego makrolitycznego zatępca, odłupki skrobacz łukowy/.